

ÅLESUND KOMMUNE

SAKSPAPIR

FORSLAG TIL ENDRINGER I KOMMUNELOVEN OG FORVALTNINGSLOVEN OM ROLLEKLARHET M.V - HØRING

Dokumentinformasjon:

Saksbehandler:	ArkivsakID: 04/5593	Avgjøres av: B
Tore Hals	JournalID: 07/42362	
Tlf: 70 16 20 24	Arkiv: K1-000	
E-post: postmottak@alesund.kommune.no		

Politisk behandling:

Organ:	Møtedato:	Sak nr.
ÅLESUND FORMANNSKAP	20.11.2007	216/07
ÅLESUND BYSTYRE	29.11.2007	143/07

Vedlegg:

1. Sammendrag av høringsnotat
2. Notat med kommentarer fra kommuneadvokaten

Utrykte dokumenter i saken:

Komplett høringsnotat som finnes på følgende adresse:

<http://www.regjeringen.no/Upload/KRD/Vedlegg/KOMM/Etikk/hoeringsnotat1.pdf>

Saksopplysninger:

Kommunal- og regionaldepartementet har utarbeida forslag til endringer i kommuneloven og forvaltningsloven som gjelder rolleklarhet m.v. i kommunesektoren. Forslagene er en oppfølging av rapporten Regelverk for kommunesektoren i et etisk perspektiv. Rapporten ble levert i mars 2007.

Høringsnotatet er på ca 90 sider og er for omfattende til å legges ved i sin helhet. Notatet finnes på departementets Internettsider, jf henvisningen ovenfor. Oversikt over innholdet i notatet og et sammendrag av forslagene går fram av vedlegg 1.

Kommuneadvokaten har gått gjennom høringsnotatet. Hans vurderinger og kommentarer går fram av vedlegg 2.

Høringsfristen er satt til 31.12.2007. Rådmannen mener saken er av såpass prinsipiell karakter at bystyret bør avgi kommunens uttalelse til de foreslåtte lovendringene. For å kunne avgi en uttalelse innen fristen, fremmes saken for bystyret i møte 29.11.2007.

Vurdering:

Rådmannen slutter seg til de vurderinger og kommentarer kommuneadvokaten har gitt og vil av den grunn ikke gi ytterligere vurderinger med unntak av to forhold:

- a) Administrasjonssjefens valgbarhet til styret for kommunale foretak. Rådmannen er enig i at administrasjonssjefen ikke bør være valgbar og at dette også bør gjelde dens stedfortreder. I Ålesund har rådmannen ingen fast stedfortreder. Stedfortrederrollen tildeles en av kommunalsjefene i hvert enkelt tilfelle. For å unngå tolkningsproblemer med den foreslåtte formuleringen i kommuneloven § 65 nr 2 ; *administrasjonssjef eller dennes stedfortreder*, bør det stå *dennes faste stedfortreder*.
- b) Lovlighetskontroll av vedtak om lukking av møter. Kommuneloven § 4 fastslår at kommunene skal drive aktiv informasjon om sin virksomhet og at forholdene skal legges best mulig til rette for offentlig innsyn i den kommunale forvaltning – prinsippet om meroffentlighet. Derfor skal møter i offentlige organer holdes for åpne dører, jf kommuneloven § 31 nr 1. I visse tilfeller skal møter holdes for lukka dører når saker som inneholder opplysninger underlagt lovbestemt taushetsplikt behandles. Organet kan også selv vedta å behandle en sak for lukka dører med hjemmel i kommuneloven § 31 nr 3. For å skjerpe kravet til meroffentlighet og for å motvirke at et organ benytter muligheten til å vedta lukking av møtet for å stenge offentligheten ute, kan det være greit å ta med en bestemmelse i loven om adgang til å kreve lovlighetskontroll av slike vedtak. Rådmannen er like vel usikker på hvilke konsekvenser en slik lovlighetskontroll vil få. Det vil i alle fall ikke bli mulig å åpne et møte som allerede er holt. Departementet sier følgende om dette:

Det forhold at et lukkingsvedtak bringes inn for lovlighetskontroll kan ikke føre til at den videre saksbehandlingen derved stoppes. Et slikt system ville invitere til trenering og obstruksjon av saksbehandlingen. Det vil således ikke være mulig å gjenopprette skaden ved en feilaktig beslutning om å lukke et møte, dersom lovlighetskontrollen konkluderer med at vedtaket var i strid med loven. Møtet er allerede avholdt og kan ikke avholdes på nytt. Departementet antar allikevel at en mulighet for lovlighetskontroll kan ha en selvstendig verdi og effektivisere møteoffentlighetsprinsippet. Kommer klageinstansen (fylkesmannen) til at et folkevalgt organ treffer ugyldige vedtak etter kommuneloven § 31, må det forventes at organet endrer praksis, og klagebehandlingen vil dermed få en positiv effekt.

Rådmannen mener kommunen på bakgrunn av dette bør kunne slutte seg til endringsforslaget.

Økonomiske konsekvenser:

Forslagene om endringer i kommuneloven og forvaltningsloven om rolleklarhet m.v. har ingen økonomiske konsekvenser.

Juridiske og andre driftsmessige eller organisatoriske konsekvenser:

Det vises til vedlegg 2.

Konklusjon med begrunnelse:

En høy etisk standard og stor tillit til den offentlige forvaltningen oppstår ikke, som departementet påpeker, som følge av lovregler. Det er likevel viktig å ha hensiktsmessige reguleringer i forhold til forvaltningsetiske dimensjoner som fastsetter i lover og forskrifter. De foreslåtte endringene i kommuneloven og forvaltningsloven er etter rådmannens vurdering viktige bidrag i så måte.

Ålesund kommune bør slutte seg til de foreslåtte lovendringene med de merknader som går fram av saksutredningen ovenfor og i vedlegg 2

Rådmannens innstilling:

Ålesund bystyre viser til Kommunal- og regionaldepartementets forslag til endringer i kommuneloven og forvaltningsloven om rolleklarhet m.v. i kommunesektoren slik det går fram av høringsbrev av 03.10.2007.

Bystyret slutter seg til de foreslåtte endringer og viser for øvrig til de vurderinger og merknader som går fram av rådmannens saksutredning med vedlegg.

Formannskapet tilråding

20.11.2007

Som rådmannens innstilling.

Votering:

Rådmannens innstilling enstemmig tilrådd

Bystyrets vedtak

29.11.2007

Ålesund bystyre viser til Kommunal- og regionaldepartementets forslag til endringer i kommuneloven og forvaltningsloven om rolleklarhet m.v. i kommunesektoren slik det går fram av høringsbrev av 03.10.2007.

Ålesund bystyre slutter seg til forslag om regler som begrenser ordførerens og varaordførerens mulighet til å påta seg styreverv i kommunale selskap.

Bystyret slutter seg til de foreslåtte endringer og viser for øvrig til de vurderinger og merknader som går fram av rådmannens saksutredning med vedlegg.

Forslag:

Eva Vinje Aurdal (Ap) fremma følgende tilleggsforslag:

Nytt andre avsnitt:

Ålesund bystyre slutter seg til forslag om regler som begrenser ordførerens og varaordførerens mulighet til å påta seg styreverv i kommunale selskap.

Andre avsnitt blir nytt tredje avsnitt.

Votering:

Punktvis votering:

Første avsnitt:

Formannskapets tilråding enstemmig vedtatt.

Andre avsnitt:

Aurdals forslag vedtatt med 25 mot 22 stemmer.

Tredje avsnitt:

Formannskapets tilråding enstemmig vedtatt.

NOTAT VEDRØRENDE FORESLÅTTE ENDRINGER I KOMMUNELOVEN OG FORVALTNINGSLOVEN OM ROLLEAVKLARING M.V.

I forbindelse med at Ålesund kommune har mottatt høringsnotat vedrørende endringer i kommuneloven og forvaltningsloven til uttalelse, er undertegnede bedt om å lage et kort notat om de foreslåtte endringer, og eventuelle konsekvenser for Ålesund kommune.

Alle endringene er knyttet til spørsmål om etikk. Departementet vil ved endringsforslagene bidra til at regelverket inneholder nødvendige og hensiktsmessige reguleringer i forhold til forvaltningsetiske problem, men presiser at retningslinjer og holdningsarbeid omkring etikkspørsmål i hovedsak må gjennomføres ute i den enkelte kommunen.

Nedenfor følger en kort oppsummering av endringsforslagene. De foreslåtte endringer er markert med større skrift og kursiv.

Etikkdimensjonen i kommuneloven - Kapittel 2 i høringsnotatet

a) Forslag om endring i formålsbestemmelsen

§1. Lovens formål.

Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling. *Loven skal også legge til rette for en tillitskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard*

Kommentar: Hensikten med formålsbestemmelsen er å fremheve de sentrale prinsippene som det lokale folkestyre bygger på. Departementet mener at den etiske dimensjonen ved kommunal virksomhet bør gjenspeiles i formålsparagrafen. Formålsparagrafen og hensynene den fremhever er sentrale ved tolkningen av kommunelovens bestemmelser. Den foreslåtte ordlyden slår fast at kommuneloven skal legge til rette for en tillitskapende forvaltning og at kommunal virksomhet skal bygge på en høy etisk standard.

Konsekvenser: Endringen er ment å sette fokus på etikk, men vil ikke i seg selv medføre noen begrensninger i den kommunale handlefriheten.

b) Forslag om endring i rapportering i årsberetningen

§48. Årsregnskapet og årsberetningen.

(...)

5. I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen.

Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges

iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling ⁴ i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene. ⁵

Kommentar:

Selv om departementet legger til grunn at hovedansvaret for å oppnå en høy etisk standard ligger til kommunene selv, mener departementet at det er formålstjenlig å innføre en redegjørelsesplikt knyttet til etikk. Begrunnelsen er både at dette vil bidra til en skjerpet og mer systematisk oppmerksomhet rundt de etiske forholdene i kommunene samt at det forhåpentligvis vil bidra til at kommunene initierer konkrete tiltak for å heve den etiske standarden.

Konsekvenser:

Redegjørelsesplikten innebærer at det stilles forventninger om at kommunene aktivt gjør noe for å sikre høyere etisk standard samtidig som den legger til rette for både statlig og intern kontroll av kommunens arbeid på området. Eksempler på ulike tiltak er oppdatering av etiske retningslinjer, kurs og seminar om ulike etiske problemstillinger, folkevalgtopplæring m.m. Det er naturlig at en redegjør for de ulike tiltak en har gjennomført i årsmeldingen.

Kapittel 3 i høringsnotatet – Egenkontrollen i kommunene

Med egenkontroll sikter en her til det alminnelige kontroll og tilsynsansvar som ligger til kommunestyret. Egenkontroll er kommunenes interne kontroll, se nærmere kommunelovens kap.12.

Departementet mener at dagens regelverk gir gode muligheter til å gjennomføre effektive kontroller og tilsyn. De endringer som utvalget har tatt stilling til fremgår av pkt. a) og b) nedenfor. Utvalget innstiller på utvidet innsynsrett for revisorer som reviderer kommunene, jfr. pkt. a), mens de mener at dagens regelverk er tilstrekkelig for å sikre revisjonens uavhengighet, se pkt. b).

a) Forslag om utvidet innsynsrett for de som reviderer for kommunen

§.78. Revisjon

(...)

6. Revisor kan hos kommunen eller fylkeskommunen, uten hinder av taushetsplikt, kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument og foreta de undersøkelser som revisor finner

nødvendige for å gjennomføre oppgavene. *Kommunens revisor har samme rett til innsyn og informasjon som kommunen selv kan kreve ovenfor*

a) andre som er tillagt kommunal forvaltningsmyndighet eller oppgaver finansiert med kommunale midler, og

b) private som leverer varer eller tjenester til kommunen

Kommentar:

Departementet mener at en slik bestemmelse vil kunne styrke kontrollen med kjøp og salg av tjenester med sikte på å avdekke mulig korrupsjon både i kommunen og hos private kunder og leverandører. Revisors innsynsrett vil være avledet av kommunens egen rett til innsyn. (En tilsvarende endring er tatt inn i forhold til riksrevisjon og staten.)

Endringen vil først og fremst gi revisor innsyn hos private aktører i den grad kommunen selv har innsyn. Jeg kan ikke se at dette får noen spesielle konsekvenser for kommunen.

b) Ingen endring av kontrollutvalgets og revisors uavhengighet samt revisjon av kommunen

Departementet har drøftet hvorvidt det er behov for ytterlige regulering for å sikre uavhengighet for disse, men konkluderer med at det ikke er behov for endringer idet dagens regelverk anses tilstrekkelig.

Departementet mener at utfordringene er mer knyttet til hvilke ressurser som blir stilt til rådighet for revisjonen, enn til svakheter i gjeldende regelverk.

c) Synspunkter om rett for mindretallet i kontrollutvalget til å kreve granskning i kommuner med parlamentarisk styreform

Departementet ønsker synspunkter, særlig fra kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform.

Kommentar: Her er ikke fremmet forslag om noen lovendringer og departementet ønsker kun synspunkter på om en slik rett for mindretallet bør innføres for de som har parlamentarisk styreform.

Kapittel 4 i høringsnotat – Habilitet for ledere og styremedlemmer mv. i offentlig eide selskaper. Valgbarhet for ordfører mv.

a) Forvaltningsloven § 6, 1. ledd bokstav e – Forslag om å oppheve unntak for leder mv. i offentlig heleide selskaper.

§ 6. (*habilitetskrav*).

En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak
(...)

- e) når han leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for (*et selskap som er part i saken og ikke helt ut eies av stat eller kommune, eller en*) selskap, forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken.

Kommentar:

Endringen består her i å ta bort det som står i klamme ovenfor, det medfører at rekkevidden for de absolutte inhabilitetsgrunner blir utvidet, noe som betyr at flere blir direkte inhabil som følge av sin tilknytning til et selskap som er part i en sak.

Innledningsvis nevnes at bestemmelsen gjelder kun for selskap som er egne rettssubjekter. Det vil si at kommunale foretak og andre virksomheter som ikke er egne rettssubjekt faller utenfor bestemmelsens virkeområde og vil således ikke være berørt av endringsforslaget. Som i dag må inhabilitetsspørsmål i slike selskap vurderes etter forvaltningsloven § 6, 2. ledd. Dette vil blant annet gjelde for Ålesund kommunale eiendomsselskap KF og Ålesundregionens havnevesen.

Gjeldende rett er at selskap (egne rettssubjekt) som eies 100% av kommuner/fylke/stat er unntatt fra regelen i § 6, 1. ledd om direkte inhabilitet. Hovedbegrunnelsen har vært at det ikke var samme mulighet for interessekonflikt mellom kommunen og det kommunalt eide selskapet som mellom kommunen og andre selskap.

Departementet mener at det er flere hensyn som tilsier at dette unntaket blir tatt bort. Herunder det forhold at mange av kommunene i dag velger å styre kommunen ved å opprette selskap som egne rettssubjekt. En slik fristilling av virksomheter stiller større krav til rolleavklaring. Departementet mener at unntaket i § 6, 1. ledd gir anledning til å kombinere roller som gir enkeltpersoner for stor innflytelse. Oslo kommune er en av flere kommuner som har vedtatt egne regler om valgbarhet for bystyrets medlemmer for å unngå rollekombinasjoner.

Konsekvens:

Endringen er ikke til hinder for at kommunen kan velge offentlige tjenestemenn (omfatter både ansatte og folkevalgte) til å sitte i de ulike styrene, men konsekvensen er at de må fratre ved behandling av saker hvor selskapet er part.

Eksempel 1.

Dersom en kommunalsjef i dag sitter i styret for Ålesundregionens utviklingsselskap IKS vil han ikke være direkte inhabil dersom han skriver en sak hvor selskapet er part. Inhabilitetsspørsmålet må da vurderes i medhold av den skjønsmessige bestemmelsen i forvaltningsloven § 6, 2. ledd. Dersom

lovfendringen blir gjennomført vil han imidlertid være direkte inhabil til å saksbehandle en slik sak.

Eksempel 2.

Dersom en bystyrerepresentant i dag sitter i styret for Ålesund Parkering AS vil han ikke være direkte inhabil dersom han skriver en sak hvor selskapet er part. Inhabilitetsspørsmålet må da vurderes i medhold av den skjønnsmessige bestemmelsen i forvaltningsloven § 6, 2. ledd. Dersom lovfendringen blir gjennomført vil han imidlertid være direkte inhabil til å saksbehandle en slik sak.

En ønsker å presisere at dersom rådmannen velges inn i styret i selskap som er egne rettssubjekt så vil det medføre at hele administrasjonen blir inhabil. En bør derfor av praktiske grunner unngå å havne i slike habilitetssituasjoner.

Endringen vil kunne føre til at man i større grad må innkalle varamedlemmer.

I en overgangsfase vil endringen kunne medføre opplæringsbehov fordi andre tjenestemenn må settes inn i en type saker som tidligere ble lagt til en som etter endringen blir inhabil.

Videre vil endringen kunne medføre at man bytter ut styremedlemmer med ønsket kompetanse.

Til slutt nevnes at endringen vil kunne medføre et behov for å finne alternative systemer for eierstyring av selskaper og samordning internt i kommunen.

Styremedlemmer i selskap som Ålesund parkering AS, Ålesund Vekst AS, Tafjord Kraft AS, Ålesund Administrasjonsbygg AS, Kommunerevisjonsdistrikt nr. 3 i Møre & Romsdal IKS, Sunnmøre kontrollutvalgsekreteriat IKS og Ålesundsregionens Utviklingselskap IKS vil bli direkte berørt av endringsforslaget.

Brisk AS er ikke et 100% heleid offentlig selskap, Ålesund kommune eier 31 % i dette selskapet. Det innebærer at styremedlemmer fra Ålesund kommune etter gjeldende bestemmelser vil være direkte inhabil i en sak hvor selskapet er part. Årsaken er at gjeldende bestemmelser kun har unntak for selskap som er 100% offentlig eid. Dette selskapet blir således ikke berørt av lovendringen.

Styremedlemmer i Ålesund kommunale eiendomsselskap KF, Ålesund brannvesen KF, Ålesund 110-sentral KF, Ålesund havnevesen KF og Ålesundregionens havnevesen vil ikke bli berørt av dette forslaget til endring.

Tilslutt under dette punktet never jeg at mange kommuner har vedtatt egne regler om valgbarhet for bystyrets medlemmer og varamedlemmer. Disse bestemmelsene skal hindre rollekombinasjoner som ovennevnte lovforslag er ment å regulere.

b) Bør valgbarhetsbegrensning innføres i kommunale selskaper

Departementet ønsker synspunkter fra kommunen på hvorvidt det bør innføres valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører til styret i kommunale selskaper en eier eller er medeier i.

Kommentar

Departementet vurderer å innføre regler som begrenser ordfører/varaordfører sin mulighet til å påta seg styreverv i kommunale selskap. Begrunnelsen er at en ønsker å forhindre uheldige rollekombinasjoner. Departementet ser både fordeler og ulemper ved å innføre slike regler og ber kommunene komme med innspill før de beslutter hva de skal gjøre.

Kapittel 5 i høringsnotat – Valgbarhet i kommunale foretak (KF)

a) Forslag om begrensninger i valgbarheten for administrasjonssjefen og dens stedfortreder samt kommuneråd og fylkesråd utelukkes fra valg til styret i KF.

§ 65. Styrets sammensetning

(...)

2. Daglig leder kan ikke være medlem av styret. *Medlem av kommuneråd, medlem av fylkesråd eller administrasjonssjef eller dennes stedfortreder kan ikke være medlem av styret.*

Kommentar:

Begrunnelsen for regelendringen er at rådmannen ikke vil kunne ivareta sine oppgaver i henhold til kommuneloven § 72 på samme uavhengige måte dersom han/hun samtidig sitter i foretakets styre. I henhold til § 72 nr. 1 annet ledd kan rådmannen instruere foretakets ledelse om at en sak skal utsettes til bystyret har behandlet saken.

Konsekvens:

Endringsforslaget innebærer at rådmannen ikke er valgbar til å sitte i styre for kommunale foretak i Ålesund kommune. Dette får ikke noen direkte konsekvens i dag da rådmannen ikke sitter i noe styre for kommunale foretak. Kommunen må likevel ta stilling til hvor hensiktsmessig det er at kommunalsjefer sitter i styret til kommunale foretak. Formelt er det ikke noe i veien for at kommunen kan velge ansatte som er underordnet rådmannen som styrerepresentanter i kommunale foretak.

Kapittel 6 i høringsnotat – Åpenhet og lovlighetskontroll

a) Forslag om særskilt lovlighetskontroll for vedtak om å lukke møter og vedtak om habilitet – kommunelovens § 59

Lovlighetskontroll innebærer at fylkesmannen tar stilling til om vedtak truffet av kommunen er gyldig. Dersom vedtaket er ugyldig kan fylkesmannen oppheve vedtaket, men kan ikke treffe ny avgjørelse. Lovlighetskontroll representerer således en mulighet for å få avklart rettslig tvil uten å måtte gå til domstolene med saken.

§ 59. Lovlighetskontroll, opplysningsplikt m.v.

1. Tre eller flere medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget kan sammen bringe avgjørelser truffet av folkevalgt organ eller den kommunale eller fylkeskommunale administrasjon inn for departementet til kontroll av avgjørelsens lovlighet. *Det samme gjelder vedtak om lukking av møter, jf. § 31, og vedtak om habilitet.* Avgjørelser om ansettelse, oppsigelse eller avskjed er ikke gjenstand for lovlighetskontroll.

3. *Krav om lovlighetskontroll medfører ikke at den påklagede avgjørelse gis utsatt iverksetting med mindre det organ som har truffet avgjørelsen, kommunalt eller fylkeskommunalt organ overordnet dette, eller departementet fatter slikt vedtak.*

Kommentar:

Vedtak om å lukke møter og vedtak om inhabilitet er ikke enkeltvedtak og kan således ikke påklages i henhold til forvaltningslovens regler. De er heller ikke en avgjørelse som kommunestyrerepresentanter kan bringe inn for lovlighetskontroll etter § 59 i kommuneloven. Slike vedtak er således ikke gjenstand for selvstendig prøving verken etter forvaltningsloven eller etter kommuneloven.

Departementet mener at det er mange ulike hensyn som taler for at et lukkingsvedtak i medhold av kommuneloven § 31 kan bringes inn for lovlighetskontroll. Et av de mest sentrale er prinsippet om møteoffentlighet, som skal sikre demokratisk kontroll av hele beslutningsprosessen i den kommunale forvaltning. En mulighet for lovlighetskontroll av et lukkingsvedtak vil være med å bygge opp under disse demokratiske verdiene.

Departementet mener også at det foreligger mange ulike hensyn som taler for at et vedtak om habilitet kan bringes inn for lovlighetskontroll. Departementet anfører at et av de viktigste hensynene er å styrke allmennhetens tillit til at regler etterleves. Dersom det hefter mistro og tvil rundt en persons habilitet vil en ikke oppnå en slik tillit.

Både vedtak om lukking av møter og vedtak om inhabilitet er såkalte prosessledende beslutninger. Det betyr at det er vedtak som treffes før en treffer vedtak om realitetene i saken. Departementet mener at det vil oppleves som positivt at en kan påklage slike prosessledende beslutninger til fylkesmannen med en gang, uten å måtte vente på det endelige realitetsvedtaket i saken.

Departementet foreslår at vedtak om lukking og møter og vedtak om habilitet truffet av et folkevalgt organ eller administrasjonen kan bringes inn for lovlighetskontroll dersom tre eller flere kommunestyremedlemmer krever det eller fylkesmannen på eget tiltak finner grunn til å gjøre det. Et slikt krav om lovlighetskontroll vil som hovedregel ikke medføre at den påklagede avgjørelse gis utsatt iverksettelse.

Konsekvens:

Departementet antar at endringen vil få visse, men begrensede økonomiske konsekvenser som vil avhenge av hvor mange som vil benytte seg av muligheten.

Det kan stilles spørsmål ved om det er nødvendig å innføre regler om lovlighetskontroll av vedtak om å lukke et møte. En viser til at et møte som er lukket ikke reparerer. Formålet er imidlertid at en ved å ha mulighet for lovlighetskontroll kan få vurdert om kommunen praktiserer regelverket om lukking av møter på en korrekt måte, se nærmere kommuneloven § 31 nr. 3.

b) Forslag om å stille krav til protokollføring av hjemmelsgrunnlag for vedtak som nevnt under a).

§ 30. Møteprinsippet.

(...)

3. Det skal føres møtebok over forhandlingene i alle folkevalgte organer. *Vedtak om lukking og vedtak om habilitet skal protokollføres og det må fremgå hvilken rettsregel vedtaket bygger på.* Kommunestyret og fylkestinget fastsetter selv nærmere regler om føring av møtebok.

Kommentar

Etter forvaltningsloven og kommuneloven skal kollegiale organ som kommunestyre og formannskap selv avgjøre om et møte skal lukkes og om mulige inhabilitetsgrunner medfører inhabilitet. Det finns imidlertid ikke noen regel som krever at en skal protokollføre at slike vedtak er truffet. Departementet foreslår derfor at det bør stilles krav om at det i møteprotokollen skal fremgå at slike vedtak er truffet og at det henvises til lovhjemmel for vedtaket. Dette vil være med på å sikre at spørsmålene om å lukke møte og spørsmålene om habilitet blir behandlet på en forsvarlig måte.

Konsekvens: Endringen medfører noe mer administrasjon. En må også påregne at bestemmelsen kan utløse større behov for å kalle inn varamedlemmer. Ålesund kommune har i dag en praksis i samsvar med endringsforslaget.

Kapittel 7 i høringsnotat – Godtgjøring

a) Forslag om å regelfeste hvem som skal fastsette godtgjøring til styremedlemmer i kommunale og interkommunale foretak

§ 2 i forskrift om særbudsjett mv. for kommunale og fylkeskommunale selskaper

Kommunestyrets eller fylkestingets vedtak etter lov 25. september 1992 nr. 107 og kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 45 nr. 1 om budsjett for det kommende kalenderår, skal omfatte kommunens eller fylkeskommunens virksomhet i kommunalt eller fylkeskommunalt foretak, jfr. kommuneloven § 46 nr. 2. *Kommunestyret fastsetter godtgjøringen til styremedlemmene i foretaket.*

§ 2 i forskrift om årsbudsjett mv., for interkommunale selskaper

Representantskapet skal innen årets utgang fastsette bindende økonomiske rammer for selskapets drift og investering for kommende kalenderår. *Representantskapet fastsetter godtgjøringen til styremedlemmene i selskapet.*

Kommentar:

Kommuneloven regulerer ikke hvem som kan fastsette møtegodtgjørelsen til styremedlemmer i kommunale foretak (KF). For å unngå at foretakets styre kan ha avgjørende innflytelse på sin egen godtgjøring, foreslår departementet at det lovfestes at kommunestyret fastsetter godtgjørelsen for styret i kommunale foretak. Ut i fra de samme hensynene foreslår de at representantskapet fastsetter godtgjørelsen for styret i interkommunale selskap. Det er ikke omtalt hvem som skal fastsette godtgjørelsen til representanter i organ som hører inn under interkommunalt samarbeid i medhold av kommuneloven §27, 28a m.fl. Dette burde en eventuelt ta opp når en gir tilbakemelding til departementet.

Konsekvens: Forslaget medfører at en får et ensartet system for godtgjøring, forøvrig antas forslaget ikke å medføre konsekvenser av betydning.

b) Forslag om at ytelser og lån til enkelte ledende ansatte og styremedlemmer i kommunale foretak og interkommunale selskaper skal opplyses i noter til regnskapet.

§ 10, 5. ledd i forskrift om særbudsjett mv. for kommunale og fylkeskommunale selskaper

Det skal gis opplysninger i note om ytelser til ledende personer i samsvar med regnskapsloven §§ 7-31. 7-31 b og 7-32.

§ 3, 3. ledd i forskrift om årsbudsjett mv., for interkommunale selskaper

Det skal gis opplysninger i note om ytelser til ledende personer i samsvar med regnskapsloven §§ 7-31, 7-31 b og 7-32.

§ 5 i forskrift om årsbudsjett mv., for interkommunale selskaper

- Årsregnskapet skal inneholde driftsregnskap, kapitalregnskap, balanseregnskap og noteopplysninger som angitt i vedlegg. Det skal baseres på de regnskapsprinsipper som følger av kommuneloven og forskrifter for kommunale og fylkeskommunal budsjetter og regnskaper. *Det skal gis opplysninger om ytelser til ledende personer i samsvar med regnskapsloven §§ 7-31, 7-31 b og 7-32.*

Kommentar

Hensynet til åpenhet omkring ytelser og lån til daglig leder og medlemmer i styret av kommunale foretak og interkommunale selskap er bakgrunnen for forslaget. Departementets forslag innebærer at kommunen og interkommunale selskap må forholde seg til regnskapsloven §§ 7-31, 7-31b og 7-32 ved føring av regnskapet.

Konsekvens: Endringen innebærer ubetydelig administrativt merarbeid for kommuner og interkommunale selskap ved at de må utarbeide noteopplysninger som omtalt i regnskapsloven.

Kapittel 8 i høringsnotat – Suspensjon av folkevalgte

a) Forslag om å utvide suspensjonsbestemmelsen til også å gjelde for forhold som rammes av straffelovens kapittel 10, valgfusk mv.

Kommuneloven § 15 nr. 3

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot en folkevalgt for et straffbart forhold som nevnt i straffelovens kapittel 10, 11, 24, 25, 26, 33 eller 40, og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen, kan kommunestyret eller fylkestinget selv vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort. *For forhold nevnt i straffeloven kapittel 10 gjelder ikke vilkåret om at siktelsen eller tiltalen skal knytte seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen.*

Kommentar:

Kommunelovens § 15 nr. 3 inneholder i dag en hjemmel for suspensjon av folkevalgte dersom disse er siktet eller tiltalt for visse straffbare forhold. Bestemmelsen åpner ikke for suspensjon i tilfeller hvor noen er siktet eller tiltalt for ulike former for fusk og uregelmessigheter i forbindelse med valg, se straffeloven kap. 10. Departementet er av den oppfatning at årsaken til at kapittel 10 i straffeloven ikke har vært inntatt tidligere, er at denne type forhold i hovedsak har vært ukjent i Norge. Endringen antas ikke å få konsekvenser.

Ålesund, 6. november 2007

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Olav Aarø', written in a cursive style.

Olav Aarø
kommuneadvokat